

Miras Yönetiminde Sürdürülebilir Kalkınmanın Uygulanabilirliği

Seda SOLAKOĞLU^{1*}, Jülide EDİRNE²

¹Haliç Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, İstanbul, Türkiye
Orcid: 0000-0002-4190-8061

²Haliç Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, İstanbul, Türkiye
Orcid:0000-0002-1367-7550

Geliş Tarihi: 16.08.2024

***Sorumlu Yazar e mail:** mimarsedagencer@gmail.com **Kabul Tarihi:** 14.10.2024

Atf/Citation: Solakoğlu, S., Edirne J., “Miras Yönetiminde Sürdürülebilir Kalkınmanın Uygulanabilirliği”, Haliç Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi 2024, 7/2: 93-106.

Araştırma Makalesi/ Research Article

Öz

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Türkiye, dünyanın ileri gelen ülkelerinden birisi olup yasal ve idari düzenlemelerle tarihi değerlerin ve kültürel mirasın korunması ve yaşatılması yönünde adımlar atmıştır. Kültürel mirasın korunması ve tarihî bağlamın sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesi, göz ardı edilemeyecek bir gerekliliktir. Kültürel miras yönetiminde sürdürülebilir kalkınmanın uygulanabilirliği, kültürel değerlerin muhafazası ve toplumsal refahın artırılması amacıyla büyük önem taşımaktadır. Çalışmada sürdürülebilir kalkınmanın kültürel miras yönetimindeki rolünü vurgulanmıştır. Kültürel miras yönetimi ve sürdürülebilir kalkınmanın genel bir değerlendirmesi yapılırken kültürel mirasın sürdürülebilir kalkınma bağlamında nasıl yönetilebileceğini anlamak ve bu konuda bilgi sağlamak amaçlanmıştır. Kültürel mirasın, sadece geçmişin bir yansıması olmanın ötesinde toplumların kimliği ve değerleri üzerindeki etkilerini açıklanmıştır. Ayrıca, kültürel mirasın korunması ve yönetimi konularına odaklanarak bu sürecin önemine değinilmiştir. Kültürel miras ile sürdürülebilir kalkınma arasındaki bağlantılar ortaya konarak kültürel mirasın sürdürülebilir kalkınmanın bir parçası olarak nasıl değerlendirilebileceği incelenmiş ve kültürel miras yönetiminde sürdürülebilir kalkınmanın rolü detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Bu bağlamda kültürel mirasın sürdürülebilir kalkınma hedeflerine nasıl hizmet

edebileceği literatür taraması yapılarak incelenmiştir. Kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilir kalkınmanın bir araya getirilmesi konusundaki temel yaklaşımları vurgulayarak bu önemli konuya dikkat çekmek, çalışmanın ana hedefini oluşturmaktadır.

Anahtar sözcükler: Kültürel miras, koruma, sürdürülebilir kalkınma.

Feasibility of Sustainable Development in Cultural Heritage Management

Abstract

Since the second half of the 20th century, Turkey has become one of the leading countries in the world, taking steps towards the protection and preservation of historical values and cultural heritage through legal and administrative regulations. The preservation of cultural heritage and the sustainable management of its historical context is an undeniable necessity. The applicability of sustainable development in cultural heritage management holds great importance for the preservation of cultural values and the enhancement of societal well-being. This study emphasizes the role of sustainable development in cultural heritage management. While providing a general assessment of cultural heritage management and sustainable development, the aim is to understand how cultural heritage can be managed within the context of sustainable development and to provide information on this subject. It explains how cultural heritage, beyond being a reflection of the past, impacts the identity and values of societies. Additionally, the importance of this process is highlighted by focusing on the issues of cultural heritage preservation and management. By revealing the connections between cultural heritage and sustainable development, the study examines how cultural heritage can be evaluated as part of sustainable development and explains in detail the role of sustainable development in cultural heritage management. In this context, a literature review has been conducted to examine how cultural heritage can serve sustainable development goals. The main aim of the study is to draw attention to this important issue by emphasizing the key approaches in bringing together the preservation of cultural heritage and sustainable development.

Keywords: Cultural heritage, conservation, sustainable development.

1. Giriş

Miras kavramı doğal, kültürel, mimari, tarihî, jeolojik ve arkeolojik öğeleri kapsamaktadır. Toplumların yaşam ve alışkanlıklarındaki farklılıkları sunan geniş içerikli bir kavramdır. Miras, tüm toplumların kültürel tarihini kronolojik ve gerçek olarak öğrenme imkânı sunar. Mirasın korunması perspektifi tarih öncesi çağlardan beri mevcuttur. Çeşitli yöntemlerle günümüze kadar gelen bir yaklaşımdır. Geçmişte pek çok çalışma korumayı, sadece mirası fiziksel bir müdahale ile koruma olarak ele almıştır. Ancak son çalışmalar koruma konusunun daha geniş ve ayrıntılı bir tanımını sağlar ve geniş yönlerine dikkate çeker. Bu alandaki yeni odak noktası “sürdürülebilirlik” kavramıdır ve 1970’li yıllardan bu yana tatbik edilen “*kültürel miras yönetimi*” kavramı olarak isimlendirilir. Kültürel miras yönetimi, mirasın olabilecek en iyi biçimde amacına uygun kullanımını, korunmasını, geliştirilmesini ve öneminin devamlılığının sağlanmasını amaçlamaktadır [1]. Kültürel miras yönetimi kavramının bu bağlamda sağlamış olduğu göze çarpan en önemli yeniliğin sürdürülebilirlik ilkesi olduğunu söylemek mümkündür.

Avrupa’da 1970’li yılların başında önem kazanmaya başlayan kültürel miras yönetimi kavramı ilk kez ICAHM (Uluslararası Arkeolojik Miras Yönetimi Komitesi) aracılığıyla resmî olarak kullanılmaya başlamıştır. Ayrıca, ICOMOS (Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi) Arkeolojik Mirasın Korunması ve Yönetimi Tüzüğü aynı dönemde arkeolojik miras yönetimine ilişkin bazı küresel ilkeleri getirmiştir. Bu nedenle bu kavram devlet kurum, kuruluşları ve uzmanlar tarafından benimsenmiştir. Kültürel mirasın genel kabul görmesi ile birlikte sürdürülebilir kalkınma kavramı da bu bağlamda her zaman önemini korumuştur.

2000’li yıllarda, kültürel mirası koruma açısından sürdürülebilirlik yaklaşımı giderek daha fazla önem kazandı. ICOMOS’un 2001 yılında Amerika Birleşik Devletleri’nde düzenlediği “*Değişimin Yönetimi: Tarihi Çevrenin Korunmasına Sürdürülebilir Bir Yaklaşım*” adlı

uluslararası sempozyumda; sürdürülebilirliğin, kültürel mirasın korunması açısından önemi özellikle vurgulanmıştır. Bu sempozyuma göre sürdürülebilirlik uzun vadeli yaklaşım gerektiren bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kültürel miras ve sürdürülebilir kalkınma arasındaki ilişki, Birleşmiş Milletler ve diğer uluslararası kuruluşlar tarafından uzun süredir gündemde tutulmaktadır. Özellikle, 2012 yılında Dünya Miras Sözleşmesi'nin 40. yıl dönümünde, bu ilişkiyi vurgulayan “*Miras ve Miras Sürdürülebilir Kalkınma: Yerel Toplumun Rolü*” başlıklı bir etkinlik düzenlenmiştir. Bu etkinlik, yerel toplulukların kültürel mirası koruma ve sürdürülebilir kalkınma süreçlerine katkılarını ön plana çıkarmıştır. Hangzhou’da (Çin) düzenlenen 2013 Uluslararası “*Kültür: Sürdürülebilir Kalkınmanın Anahtarı*” Kongresi için belirlenen temalara daha da fazla dikkat çekildi. Eylül 2015’te Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’ne eklenmiş ve bu durumun önemi anlaşılmıştır [2]. Çalışmanın çıkış noktası olan kültürel mirasın sürdürülebilir kalkınma hedeflerine nasıl hizmet edebileceği sorusuna cevap oluşturmak adına detaylı bir literatür taraması yapılmış olup kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilir kalkınmanın bir araya getirilmesi konusundaki temel yaklaşımları vurgulayarak bu önemli konuya dikkat çekmek çalışmanın ana hedefini oluşturmuştur.

2. Malzeme ve Yöntem

Çalışmada, kültürel mirasın sürdürülebilir kalkınma bağlamında nasıl yönetilebileceğini incelemek amacıyla kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması kapsamında, Türkiye’de ve dünyada kültürel miras yönetimi ile sürdürülebilir kalkınma ilişkisini ele alan bilimsel makaleler, raporlar, sempozyum bildirileri ve yasal düzenlemeler incelenmiş olup kullanılan kaynaklar, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Türkiye’de gerçekleştirilen yasal ve idari düzenlemeler ile uluslararası örgütlerin (UNESCO, ICOMOS vb.)

sürdürülebilir kalkınma ve kültürel miras yönetimi üzerine yayımladığı rehber dokümanlara dayanmaktadır. Çalışmada, kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri arasındaki bağların ortaya konması amacıyla, kültürel mirasın sosyal, çevresel ve ekonomik etkileri değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, ele alınan kaynaklardan elde edilen veriler nitel analiz yöntemleri ile analiz edilerek sonuçlara ulaşılmıştır.

3. Literatür Araştırması

3.1. Kültürel Miras ve Kültürel Miras Yönetimi

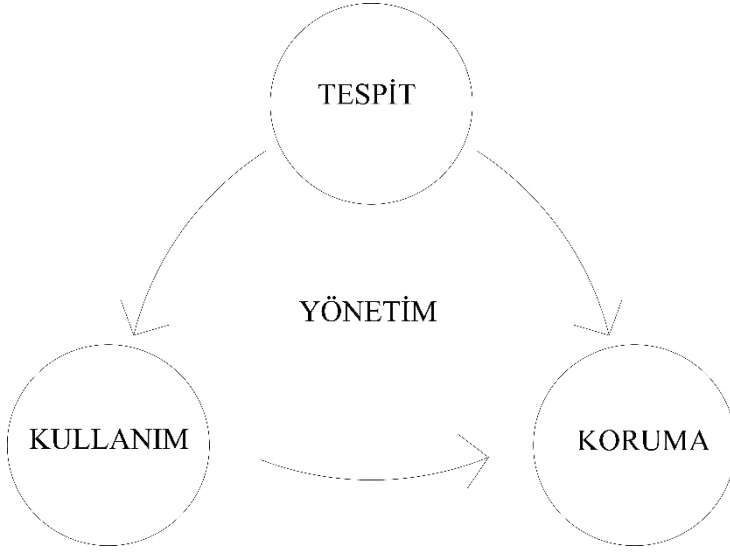
Kültürel miras kavramı hem kapsam hem de anlam bakımından sürekli gelişerek günümüze kadar gelmiştir. Kültürel miras kavramı, 1931 Atina Tüzüğü ve 1954 Lahey Sözleşmesi'ne göre, geçmişte somut olarak var olan yapılar üzerinden tanımlanıyordu. Bu belgeler, kültürel mirasın yalnızca anıtsal, sanatsal ve tarihi öneme sahip taşınır ve taşınmaz kültür varlıkları ile sınırlı olduğunu net bir şekilde ortaya koymuştur. Kültürel miras kavramının bu denli objektif bir bakış açısıyla ele alınmasının nedeni, tarihi imparatorlukların ve sonrasındaki ulus devletlerin miras unsurlarını siyasi egemenliklerinin bir simgesi olarak görmeleridir [3].

1964 Venedik Tüzüğü'nde kabul edilen “tarihi anıt” tanımı, kültürel miras kavramının bu bağlamda tanımlanmasına yönelik yol gösterici niteliktedir. Yönetmeliğin ilk maddesinde, “*Tarihi eser terimi, yalnızca mimari eseri değil, aynı zamanda belirli bir medeniyete, önemli gelişmeye veya tarihi olaya tanıklık eden kasaba veya köyü de kapsar. Bu kavram sadece büyük sanat eserlerini değil, aynı zamanda zamanla kültürel önem kazanan daha basit eserleri de içermektedir*”[4] ifadeleriyle, kültürel miras analizine sadece somut objeleri değil aynı zamanda bazı soyut kültürel mirasları da içeren bir perspektiften yaklaşılması gerektiği hususuna dikkat çekilmiştir.

Her toplumun sahip olduğu kültürel miras ögesi (soyut ya da somut) toplumun kimliğini ve aidiyetini oluşturur. Dolayısıyla toplumların kendi miraslarına sahip çıkması ve gelecek kuşaklara bunu aktarabilmesi oldukça önemlidir. Küreselleşen dünyada ise bu kavram daha geniş bir yer bulup dünya mirası olarak kabul görmekte ve ortak miras olarak değerlendirmeye alınmaktadır.

Korunma faaliyetlerini bünyesinde barındıran kültürel miras yönetiminin, bu faaliyetlerin ötesinde bir uğraşa karşılık geldiğini söylemek mümkündür. Yönetim ve koruma arasındaki bağlantı Burra Tüzüğü'nde; "*koruma, kültürel öneme sahip yerlerin iyi yönetiminin ayrılmaz bir parçası*" [5] şeklinde ifade edilerek yönetim kavramı, korumayı da kapsayarak bir üst basamak olarak tanımlanır.

Kültürel miras yönetimini, en kapsayıcı anlamıyla, kullanma ve koruma arasında var olan dengenin yönetilmesi olarak tanımlamak mümkündür. Kültürel miras kapsamında korunması gerekli olduğu düşünülen bir varlığın farklı amaçlarla kullanımı devam ederken bu kullanımda, farklı dış etkenlerin varlık üzerinde meydana getirebileceği değişimleri kontrol etmeye ve varlığın değer kaybına uğramasını önlemeye yönelik politikalara ve stratejilere ihtiyaç duyulmaktadır. Aynı zamanda bunları uygulayabilecek aktif ve yürürlükte olan bir hukuk sisteminin varlığı da gereklidir (Şekil 1).

Şekil 1. Kültürel Miras Koruma-Yönetim İlişkisi [6].

Kültürel miras yönetimi için yapılacak girişimler bilimsel kaynaklara dayalı, kurumsallaşmış ve sürdürülebilirlik ilkelerine dayalı olduğu müddetçe başarılı olmaktadır.

Kültürel miras yönetimi süreci; ilkeleri, kuralları olan ve yetkileri belirleyen bir denetim mekanizmasına ihtiyaç duyacağı gibi bu süreci yönetecek tecrübeli insan kaynağına, gerekli ekipmana ve bunları sağlayabilmek için yeterli bütçeye de ihtiyaç duyar. Yönetim planları, miras yönetiminde takip edilecek bu düşünce ve politikaları, eylemleri, ilkeleri ve sıralamayı belirleyen stratejik bir planlamadır. Ripp ve Rodwell'in [7] ifadesiyle, "*Bütünleşik bir miras yönetimi planı geliştirmek, profesyonel bir miras yönetimi için başlangıç olabilir*". UNESCO'nun bu husustaki rehber yayınında da "*yönetim planlarının yönetim sistemlerinin ayrılmaz bir parçası olması*" [8] ve "*mevcut yönetim sistemine uygun bir şekilde entegre edilmesi gerektiği*" belirtilmektedir. Dolayısıyla söz konusu rehber, genel bir sistem bağlamında yönlendirici bir yayın olarak yönetim planı ayrımını net bir biçimde göstermektedir.

Ülkemizde ise kültürel mirasın korunması ve yönetimine ilişkin ilkeler, 21 Temmuz 1983 tarihinde kabul edilerek yürürlüğe giren 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu çerçevesinde belirlenmiştir. Bu mirasın korunmasında iki ana kamu kuruluşu olan Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Vakıflar Genel Müdürlüğü sorumluluk üstlenmektedir. Bu kuruluşlar, merkezî ve yerel düzeyde merkezden yönetim prensibi doğrultusunda organize olarak, kültürel mirasın korunmasına yönelik çeşitli faaliyetler yürütmektedir [9].

Türkiye, 2003 yılında kabul edilen UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'ne, 5448 sayılı kanunla dâhil olmuş ve bu sözleşmeye 27 Mart 2006 tarihinde resmen taraf olmuştur. Her ne kadar 2006 yılında sözleşmeye taraf olsa da koruma alanındaki ulusal yasal düzenlemelerde bütüncül bir yaklaşım eksikliği mevcuttur. Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü ise, somut olmayan kültürel mirasın belgelenmesi yönündeki çalışmalarını sürdürmektedir [9].

3.2. Sürdürülebilir Kalkınma

Sürdürülebilirlik, yaşam kalitesini düşürmeden, bakış açısını farklı yöne çekmeyi gerektiren bir olgu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu farklılık ise temelinde, tüketim toplumu olmaktan çıkıp küresel anlamda dayanışma toplumu olabilmek amacıyla çevre yönetimi, sosyal sorumluluk ve ekonomik çözümleri hedeflemektir [10]. Bu bağlamda gelişen sürdürülebilir kalkınma kavramı, küresel ilişkiler dâhilinde artan farkındalık ile ekonomik ve sosyal sorunlar, artmakta olan çevre sorunları, insanlığın eşitsizlik ve sağlıklı gelecek kaygısından ileri gelmektedir [7]. BM Küresel Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından 1987 yılında yayımlanan “*Ortak Geleceğimiz*” başlıklı Bruthland Raporu olarak da bilinen raporda “*çok boyutlu bir tema*” olarak ileri sürülen sürdürülebilir kalkınma kavramı, “*bugünün gerekliliklerini, gelecek nesillerin kendi gereksinimlerini karşılama olanaklarını riske atmadan yerine getiren bir kalkınma şekli*” olarak tanımlandıktan sonra

herkesin gündeminde yer aldı [11]. Brundthland Raporu'nda kalkınma ve çevre korunması arasındaki ilişkinin altı çizilirken değişimin ve yeni bir küresel etik anlayışının gerekliliği vurgulanmış ve aynı zamanda bu ihtiyacın günümüz şartlarında bulunan insan kaynağı, teknoloji ve kaynaklarla karşılanabileceği belirtilmiştir [12].

Rio de Janeiro'da, 1992 senesinde düzenlenen Birleşmiş Milletler Kalkınma ve Çevre Konferansında "kalkınma" kavramı, tartışılan en önemli konuydu. Kalkınma kavramının bu kadar ön planda tutulmasının altında yatan nedenlerden bazıları; ekonomik ve çevresel problemleri çözmekte yaşanan sıkıntılar, doğayı koruma endişesi ve üçüncü dünya ülkelerinin yoksunluğu şeklinde sıralanabilir [13].

Sürdürülebilir kalkınma, insanlığın karşı karşıya olduğu çevresel, ekonomik ve sosyal problemlere çözüm üretme çabasında olan çeşitli siyasi, hukuki ve ekonomik girişimleri motive etmek için kullanılır [14]. Sürdürülebilir kalkınmanın bir değişim süreci olduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlamda sürecin; kaynakların kullanımında, teknolojik gelişme ve kurumsal değişimlerin yönünün uyumlu bir şekilde belirlenmesinde ve mevcut ve gelecekteki ihtiyaçlarla beklentileri karşılama potansiyelinin önünün açılmasında gerekliliğinden söz edilebilir [15].

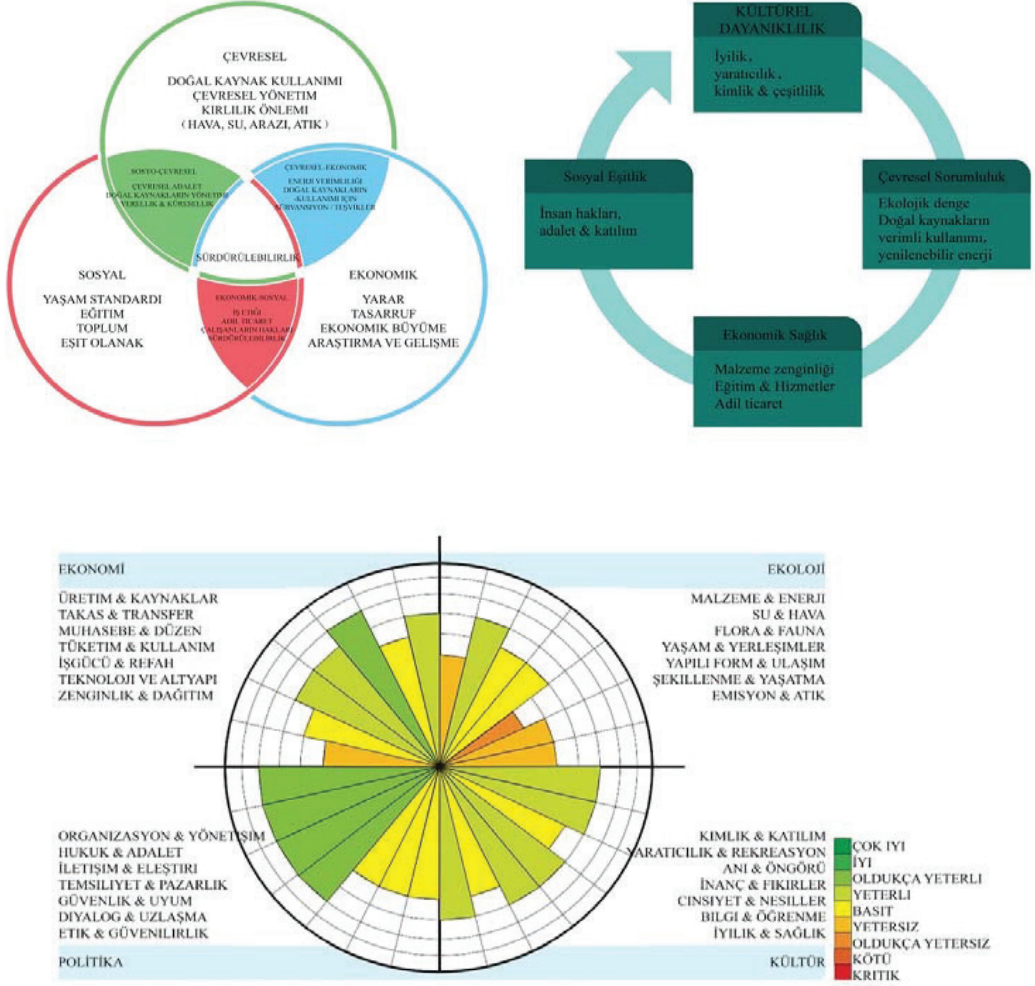
Tablo 1. Sürdürülebilir Kalkınmanın Yapı Taşları [16].

UYARLANABİLİRLİK		
Geri bildirim döngüsüne göre sürekli düzenlemeler yapma		
ÇEVRE	TOPLUM	EKONOMİ
Yenilenebilir kaynakları kullanmak ve çevreyi korumak ve muhafaza etmek arasındaki denge	Eşitliğe ve sosyo-kültürel sistem ve değerlere yönelik sorumlu yaklaşımları desteklemek	Etik temelde eşitlikçi fakat geçerli ekonomik sistemler yaratmak

Tablo 1’de ifade edildiği gibi sürdürülebilir kalkınma, çevresel denge için korumacı bir yaklaşım sergilenmesini, eşitlik ilkesine sahip ekonomik sistemler oluşturulmasını ve toplumsal değerlere duyarlı bir yaklaşımın desteklenmesi ve sistemlerin oluşturulması yoluyla sürekli bir gelişim süreciyle beraber düzenlemeler gerçekleştirmeyi esas almaktadır. Sürdürülebilir kalkınmanın tanımlanması konusunda fikir birliği olmamasına rağmen sürdürülebilir kalkınmanın ilkeleri yol gösterici olmaya devam etmektedir. Tablo 1’de belirtilen ilkeler; çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirlik prensipleridir. Bu üç ilkeyi birleştiren ve sürdürülebilir kalkınmanın sürekli bir dinamik denge süreci olduğunu vurgulayan ise uyulanabilirlik ilkesidir [16].

4. Kültürel Miras ve Sürdürülebilir Kalkınmanın İlişkisi

İlk etapta sürdürülebilirlik, üç ayrı ilkeye dayandırılmaktaydı. Zamanla, kültürün, yaratıcılığın ve bilginin önemine dair uluslararası tartışmaların sonucunda bütünsel ve daha karmaşık bir vizyon ortaya çıktı. Kültür, Johannesburg’daki 2002 Yeryüzü Zirvesinde sürdürülebilir kalkınmanın dördüncü dayanağı olarak sunuldu; 2010 yılında Dünya Yerel ve Bölgesel Liderler Zirvesinde tanındı. Burada sürdürülebilirliğin kültürel bir anlayış olmasının yanı sıra, ana hedefi olan “sürdürülebilir kalkınmanın dördüncü basamağı olarak kültürün tanıtılması” programları ve politikaları oluşturulmuştur. Sürdürülebilirliğin üç temel ilkesi ekonomik, çevresel ve sosyal bileşenlerden oluşmaktadır. Bu ilkeler, sürdürülebilirliği, esnekliği ve dayanıklılığı değerlendirmek için nicel ve nitel göstergelerle bir araya getiren Sürdürülebilirlik Çemberleri adlı yöntem çerçevesinde yeniden yapılandırılmıştır. Bu yapı, çevresel sürdürülebilirliği sağlamak için kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda sürdürülebilirlik kavramının gelişimi Şekil 2’de gösterilmektedir [2].

Şekil 2. Sürdürülebilirlik kavramının evrimi [2].

Atalan'a göre, kültürel miras ve koruma kültürü, sosyal ve tarihsel gelişim süreci içerisinde oluşturulan materyalleri ve sahip olunan manevi değerleri temsil eden öğelerin tümü olarak tanımlanmaktadır [18]. Dolayısıyla kültürel miras; bireyin sosyal ve doğal çevresinin baskınlığının içeriği ile ilgili fikir verirken, sonraki nesillere aktarılmak için kullanılan öğeleri bünyesinde barındırır. Kültür, kuşaktan

kuşağa aktarılır ve bu yüzden kültürlerin korunması temelde bu aktarıma bağlıdır. Kuşaktan kuşağa yapılan bu aktarım miras olarak ifade edilir ve onu önemli hâle getiren de budur. Kültürel miras koruma yöneticileri, doğal veya yapılı çevrenin somut veya somut olmayan öğelerine odaklanır.

Günümüzde de miras yöneticileri mirasa dâhil olan kaynakları seçer, yönetir ve korur. Bu aktiviteler çoğunlukla kamu sektörü aracılığı ile yönetilir. Kentsel ve kültürel peyzajların korunmasını içeren miras planlaması, daha bağımsız bir şekilde yapılmamalıdır. Miras planlamasının, kültürel, sosyal, ekonomik ve çevresel etkileri hedefleyen Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'na ulaşabilmek için kentleşmeyle ilgili tüm birimleri kapsayan ve sektörler arası bir yaklaşımla gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuçlar

Son yıllarda yaşanan çevresel felaketler, ekonomik eşitsizlikler ve toplumsal huzursuzluklar, insanlığın geleceğinin çözümü olarak görülen sürdürülebilir kalkınmanın yalnızca ekonomik kalkınmayla sağlanamayacağını ortaya koymuştur. Sürdürülebilir kalkınma ancak doğaya, insana ve kültürel mirasa saygılı kalkınmayla sağlanabilir.

Soyut ve somut kültürel miras yüzyıllar boyunca doğal olarak ve içinde bulunduğu fiziki bağlam sayesinde yaratılmış, aktarılmış ve nesilden nesle gelişmiştir. Toplumların sürdürülebilir kültürel, ekonomik ve sosyal gelişiminde sadece doğal kaynaklar değil, kültürel kaynaklar da önemli rol oynar ve bu sayede onların yaradılışlarını etkileyen fiziksel doku da korunmuş olur.

Kültür, sürdürülebilir kalkınmanın geleneksel söylemini genişleten dördüncü faktör olarak destekleyici bir rol oynamaktadır. Kültürün sosyal, ekolojik ve ekonomik istekler ile sürdürülebilirlik gereklilikleriyle birlikte dikkate alınması gerekir. Bu daha etkili rol, kültürü, üç sütünü dengeleyebilen ve sosyal, ekolojik ve ekonomik baskılar ve ihtiyaçlar arasında sürdürülebilir kalkınmaya rehberlik edebilen bir

çerçeve, içselleştirme ve arabulucu konumuna getirmektedir. Geleceğe yönelik tüm kalkınma planlarında kültürün diğer tüm sektörlerle bağlantıları, ilişkileri, birbirlerine olan etkileri ve katkıları dikkate alınmalıdır. Miras planlamasının; kültürel, sosyal, çevresel ve ekonomik etkileri hedefleyen Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'na ulaşmak için kentleşmeyle alakalı birimlerin tümünü kapsayacak şekilde ve sektörler arası yapılması gerekmektedir.

Kültürel mirasın sadece geçmişin bir yansıması olmanın ötesinde toplumların kimliği ve değerleri üzerindeki etkileri göz önünde bulundurulmalı, bu bağlamda kültürel mirasın korunması ve yönetimi sürecinin her zaman göz önünde tutulması gerekmektedir.

Referanslar

- [1] Ünver, E. (2006). Sustainability of Cultural Heritage Management: Keklik Street and Its Surrounding Conservation and Development Project, Master's Thesis, The Graduate School of Natural And Applied Sciences of Middle East Technical University, Ankara.
- [2] Hoskara, S., Lombardi, A., & Doganer, S. (2021). Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına Ulaşmada Kültürel Mirasın Korunması ve Yönetiminin Rolü: Disiplinlerarası Bir Yaklaşım. Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, 36(4), 1963-1976. <https://doi.org/10.17341/Gazimmfd.800950>
- [3] Aksoy, A. vd. (2012). Kültürel Miras Yönetimi, 1. Baskı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset.
- [4] **url-1** <http://www.icomos.org.tr/?Sayfa=Tuzukler1&dil=tr>, Erişim Tarihi: 27.07.2016
- [5] **url-2** ICOMOS Avustralya. (1999). The Burra charter: the Australia ICOMOS charter for places of cultural significance. Burwood: Australia ICOMOS. http://australia.icomos.org/wp-content/uploads/BURRA-CHARTER-1999_charter-only.pdf.
- [6] Ulsan E., (2023). Kültürel Miras Yönetim Planlaması Kavramsal Çerçevesi ve İlgili Lisansüstü Araştırmalar Üzerine Bir İnceleme. *Planlama Dergisi*, 33(1), 40-57.
- [7] Ripp M. ve Rodwell, D. (2016) The governance of urban heritage, *The Historic Environment: Policy & Practice*, 7:1, 81-108, DOI: 10.1080/17567505.2016.1142699.

- [8] UNESCO, ICCROM, ICOMOS ve IUCN. (2013). *Managing cultural world heritage*. Paris: UNESCO.
- [9] Ö. Karakul ve T. Yıldız, *Kültürel Mirasın Korunmasında Yerel Yönetimlerin Rolü*. Bursa: UCLG-MEWA, 2020. Erişim: 02 Eylül 2024. [Çevrimiçi]. Erişim adresi: https://uclg-mewa.org/wp-content/uploads/2022/05/Kulturel_Mirasin_Korunmasinda_Yerel_Yonetimlerin_Rolu-Turkiye.pdf
- [10] Özmehmet E., (2012). “Dünyada ve Türkiye’de Sürdürülebilir Kalkınma Yaklaşımları”, *Journal of Yaşar University*, 3(12), s. 1-23.
- [11] Bodosca S., Diaconescu M. D. (2015). “Tourism Development After the Implementation of Sustainable Strategies in Neamt County”, *Procedia*, 188, s. 230-236.
- [12] Çakılcıoğlu M. (2013). “Turizm Odaklı Sürdürülebilir Kalkınma İçin Bir Yöntem Önerisi”, *Tasarım+Kuram*, 9(16), s. 27-42
- [13] Bazıyar A. (2014). “Social Sustainable Development and Economic Transformation”, *OIDA International Journal of Sustainable Development*, 7(5), s. 40-50
- [14] Bebbington J. (2000). “Sustainable Development: A review of the international development, business and accounting literature”, *Aberdeen Papers in Accountancy, Finance & Management*, Working paper.
- [15] Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu, WCED (1987). *Our Common Future: The Brundland Report*, New York: Oxford University Press.
- [16] Plessis D. Cristina (1999). “Sustainable Development Demands Dialogue Between Developed and Developing Worlds”, *Building Research & Information*, 27(6), s. 378-389.
- [17] James, P., *Circles of sustainability, Urban Sustainability in Theory and Practice*, New York: Outletçe, 2014.
- [18] Atalan O., Importance of cultural heritage and conservation concept in the ‘architectural education’. *International Journal of Human Secince*, 15, 3, 2018.